

1. Starfsemi

Hlutverk Stapa lífeyrissjóðs er að tryggja sjóðfélögum, eftirlifandi mökum þeirra og börnum lífeyri samkvæmt ákvæðum í samþykktum sjóðsins. Sjóðurinn er lífeyrissjóður fyrir launafólk sem á aðild að almennum stéttarfélögum á Norður- og Austurlandi og nær starfsvæði sjóðsins frá Hrótafirði í vestri að Hornafirði í austri.

Sjóðurinn starfar samkvæmt samþykktum sem staðfestar eru af fjármálaráðuneytinu í samræmi við lög nr. 129/1997 um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða.

2. Grundvöllur reikningsskilanna

Ársreikningurinn er gerður í samræmi við lög um ársreikninga og lög um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða og reglur um ársreikninga lífeyrissjóða. Í undantekningar tilfellum er vikið frá framsetningarformi samkvæmt viðauka 1 í reglunum, þegar fjárhæðir undirliða teljast óverulegar og eru þær þá felldar inn í aðra undirliði. Ársreikningurinn er gerður í íslenskum krónum.

Eftirfarandi er samantekt á helstu reikningsskilaaðferðum sjóðsins.

Gjaldmiðlar og vísitölur

Eignir og skuldir sem bundnar eru vísitölu eða gengi erlendra gjaldmiðla eru færðar upp miðað við verðlag eða gengi í árslok. Viðskipti í erlendum gjaldmiðlum eru færð á gildandi gengi þess dags sem viðskiptin fara fram. Peningalegar eignir og skuldir í erlendum gjaldmiðlum eru færðar miðað við gengi í árslok. Gengi Seðlabanka Íslands greinist þannig:

	Meðalgengi ársins		Árslokagengi	
	2020	2019	31.12.2020	31.12.2019
Evra (EUR).....	154,52	137,30	156,10	135,45
Bandaríkjadalur (USD).....	135,27	122,65	127,21	120,81
Sterlingspund (GBP).....	173,59	156,49	173,55	159,03
Sænsk króna (SEK).....	14,75	12,97	15,57	12,96
Norsk króna (NOK).....	14,42	13,94	14,93	13,73
Dönsk króna (DKK).....	20,73	18,39	20,98	18,13

Fjárhæðir

Fjárhæðir í reikningunum eru sýndar í þúsundum króna.

Áhættustjórnun

Lífeyrissjóðurinn hefur sett sér áhættustefnu, þar sem áhætta er skilgreind og helstu áhættuþáttum í starfsemi sjóðsins er lýst og hvernig stýringu á þeim er háttað. Sjóðurinn hefur ekki gert afleiðusamninga í þeim tilgangi að verja áhættu í starfsemi hans, hvorki fjárhagslega áhættu eða lýðfræðilega. Stapi tók þátt í hlutafjárútbóði Icelandair Group á árinu og eignaðist þá áskriftarréttindi að hlutafé í félaginu samhliða kaupum á hlutafé. Áskriftarréttindin eru skráð í kauphöll á Íslandi og eru bókfærð á markaðsvirði.

Áhættureikningsskilum eru ekki beitt og afleiðuviðskipti ekki stundið, önnur en þau sem greinir frá hér að ofan. Engir framvirkir gjaldeyrisskiptasamningar, valréttir né aðrir afleiðusamningar eru gerðir.

Gangvirðismat

Þessi skýring veitir upplýsingar um hvernig sjóðurinn ákvarðar gangvirði hinna ýmsu fjáreigna sinna.

Matsaðferðunum er skipt í þrjú stig sem endurspeglar mikilvægi þeirra forsendna sem lagðar eru til grundvallar við ákvörðun gangvirðis fjármálagerna. Stigin eru eftirfarandi:

Stig 1: gangvirðismatið byggir á uppgæfni verði á virkum markaði.

Stig 2: gangvirðismatið byggir ekki á uppgæfni verði á virkum markaði (stig 1) heldur á upplýsingum sem eru sannreynanlegar fyrir eignina, annað hvort beint (t.d. nýlegt viðskiptaverð) eða óbeint (t.d. afleiddar af verðum fjármálagerna með sambærilegan líftíma á virkum markaði), eða öðrum mikilvægum markaðsupplýsingum s.s. gengi frá rekstraraðila sjóðs, innra virði félags eða verðmati viðurkennds matsaðila.

Stig 3: gangvirðismatið byggir á kostnaðarverði eða lægra verði hafi sjóðurinn upplýsingar sem benda til þess eða á afskrifuðu kostnaðarvirði þar sem tekið er tillit til kaupávöxtunarkröfu, áfallinna vaxta, verðbóta og gengisbreytinga gjaldmiðla eftir því sem við á.

2. Grundvöllur reikningsskilanna (framhald)

Skráning iðgjalda

Iðgjöld eru tekjufærð eftir skilagreinum sem berast sjóðnum. Iðgjöld eru flokkuð eftir því hvort þau eru greidd af sjóðfélögum sjálfum eða eru mótframlag launagreiðanda. Jafnframt eru ógreidd iðgjöld áætluð í lok árs og er áætlunin byggð á skilum iðgjalda á undanföllum árum. Ógreidd iðgjöld í lok árs eru eignfærð í efnahagsreikningi sem kröfur á launagreiðendur.

Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði er greitt til jöfnunar á örorkubyrði á milli lífeyrissjóða og færast sem sérstök aukaframlög meðal iðgjalda.

Lífeyrir

Undir lífeyri falla greiðslur sjóðsins til sjóðfélaga og skiptast þær í eftirlaun, makalífeyri, örorkulífeyri og barnalífeyri en á móti eru þar greiðslur frá Umsjónarnefn eftirlauna. Annar kostnaður sem færður er með lífeyriskostnaði er framlag í Virk starfsendurhæfingarsjóð og beinn kostnaður sem fellur til vegna örorkulífeyrisúrskurða.

Fjárfestingar

Fjárfestingar sjóðsins skiptast í eignarhluta í félögum og sjóðum, skuldabréf, bundnar bankainnstæður, afleiður og aðrar fjárfestingar. Skilgreiningar á framangreindri flokkun ásamt matsaðferðum sem beitt er við hvern lið fjárfestinga eru eftirfarandi:

Eignarhlutir í félögum og sjóðum eru framseljanleg verðbréf svo sem hlutabréf, hlutdeildarskírteini og önnur slík verðbréf og eru þau metin á gangvirði. Gangvirðismatið er þrepaskipt sbr. upplýsingar hér að framan.

Skuldabréf eru framseljanleg skuldabréf og önnur skuldabréf sem gefin eru út af lánastofnunum, opinberum aðilum eða öðrum félögum. Hér er átt við bréf sem t.d. eru bundin við vísitölu eða gengi gjaldmiðla hvort sem vextir eru fastir eða hafa tiltekna vaxtaviðmiðun. Skuldabréf eru færð á gangvirði í árslok nema ef um er að ræða skuldabréf sem haldið er til gjalddaga og útlán til sjóðfélaga, slík skuldabréf eru færð á upphaflegri kaupkröfu í efnahagsreikningi. Sjóðurinn hefur ekki flokkað nein skuldabréf með þeim hætti að þeim skuli haldið til gjalddaga. Gangvirðismat er þrepaskipt sbr. upplýsingar hér að framan.

Afleiðusamnings eign sjóðsins er tengd hlutafjárútboði Icelandair Group hf. þar sem sjóðurinn eignaðist áskriftarréttindi að hlutum í félaginu samhliða þátttöku í útboðinu. Áskriftarréttindin veita sjóðnum heimild til að kaupa 20 millj. hluti á genginu 1,13 í ágúst 2021, 20 millj. hluti á genginu 1,22 í febrúar 2022 og 20 millj. hluti á genginu 1,30 í ágúst 2022. Eign sjóðsins er metin á markaðsvirði en áskriftarréttindin eru skráð á Aðallista Nasdaq Iceland.

Bundnar bankainnstæður eru innlán í bönkum og sparisjóðum sem bundin eru til lengri tíma en 3 mánaða.

Varanlegir rekstrarfjármunir

Varanlegir rekstrarfjármunir eru færðir á afskrifuðu kostnaðarverði.

Afskriftir eru reiknaðar sem fastur árlegur hundraðshluti af kostnaðarverði miðað við eignarhaldstíma að teknu tilliti til væntanlegs hrakvirðis.

3. Sérstök aukaframlög

	2020	2019
Framlag ríkisins til jöfnunar á örorkubyrði.....	599.054	614.699

4. Heildarfjárhæð lífeyris

Lífeyrisgreiðslur úr tryggingadeild.....	5.091.053	4.540.137
Örorkulífeyrir.....	1.736.216	1.566.341
Makalífeyrir.....	264.381	254.474
Barnalífeyrir.....	48.415	47.513
	<u>7.140.064</u>	<u>6.408.465</u>
Lífeyrisgreiðslur úr séreignardeild.....	273.999	172.306
Örorkulífeyrir.....	2.005	2.006
Lífeyrisgreiðslur úr tilgreindri séreignardeild.....	1.628	1.203
	<u>7.417.696</u>	<u>6.583.981</u>

5. Beinn kostnaður vegna örorkulífeyris

Úrskurðarkostnaður tryggingalækna, vottorð ofl.....	6.458	4.401
---	-------	-------

6. Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum

	2020	2019
Arðgreiðslur	366.320	810.610
Hagnaður af sölu eignarhluta	2.106.620	6.136.243
Breytingar á gangvirði	22.906.993	12.302.981
	<u>25.379.933</u>	<u>19.249.834</u>
Áhrif gjaldmiðla færð meðal tekna af eignarhlutum í félögum og sjóðum	5.310.202	2.475.433
Hreinar tekjur af eignarhlutum í félögum og sjóðum sundurliðast þannig á deildir:		
Tryggingadeild	24.702.586	18.558.283
Séreignardeild	652.880	684.016
Tilgreind séreignardeild	24.467	7.535
Afkoma 20 stærstu fjárfestinga greinist þannig: *)		
Arion banki hf.	578.838	625.441
BlackRock Developed World Index Fund	3.358.943	4.288.385
Eimskipafélag Íslands hf.	671.229	(248.219)
Festi hf.	988.631	247.771
BlackRock Global Funds - Fixed Income Global Opportunities Fund X2 USD	525.829	219.360
Hagar hf.	1.028.340	18.105
Marel hf.	1.988.959	3.456.447
Nordea 1 - Alpha 15MA - BI EUR	429.113	40.059
Pimco Income "I"	230.670	408.429
PIMCO Dynamic Multi-Asset Fund	152.279	0
Reginn hf.	102.590	141.978
Reitir fasteignafélag hf.	16.863	132.998
Schroder International Selection Fund, Emerging Markets	1.283.395	972.557
Síminn hf.	1.104.297	760.352
State Street World Index Equity Fund	2.270.838	3.195.642
Storebrand Global ESG Plus B4	183.746	4.387
Vescore Global Risk Diversification (var áður Vontobel Fund II SICAV Vescore)	135.408	325.724
Vanguard - Global Stock Index	449.829	395.311
Vontobel Fund - Global Equity	1.382.502	1.060.240
Warburg Pincus Private Equity XII	449.968	243.021
Afkoma 20 stærstu fjárfestinga alls	<u>17.332.269</u>	<u>16.287.986</u>

*) Afkoman er samanlagður söluhagnaður, arður og óinnleyst breyting á gangvirði

7. Hreinar tekjur af skuldabréfum

Tekjur flokkaðar eftir verðmatsaðferðum:

Skuldabréf á gangvirði - stig 1	6.601.010	8.608.380
Skuldabréf á gangvirði - stig 2	1.689.596	757.340
Skuldabréf á gangvirði - stig 3	241.871	549.239
	<u>8.532.477</u>	<u>9.914.959</u>
Áhrif gjaldmiðla færð meðal hreinna tekna af skuldabréfum	10.423	45.856
Hreinar tekjur af skuldabréfum sundurliðast þannig á deildir:		
Tryggingadeild	8.344.494	10.197.912
Séreignardeild	181.553	201.310
Tilgreind séreignardeild	6.430	3.101

7. Hreinar tekjur af skuldabréfum framhald

Hreinar tekjur greinast þannig eftir skuldabréfaflokkum:	Gangvirðisstig		
	1 og 2	3	Samtals
Skuldabréf með ríkisábyrgð	4.584.275	0	4.584.275
Skuldabréf sveitarfélaga	692.341	0	692.341
Skuldabréf lánastofnana	1.635.458	0	1.635.458
Skuldabréf fyrirtækja	1.378.531	(281.903)	1.096.628
Veðlán sjóðfélaga	0	523.774	523.774
	<u>8.290.606</u>	<u>241.871</u>	<u>8.532.477</u>

Hreinar tekjur greinast þannig eftir skuldabréfaflokkum:	Gangvirðisstig		
	1 og 2	3	Samtals
Skuldabréf með ríkisábyrgð	6.664.315	0	6.664.315
Skuldabréf sveitarfélaga	628.571	0	628.571
Skuldabréf lánastofnana	1.359.764	0	1.359.764
Skuldabréf fyrirtækja	713.071	324.713	1.037.784
Veðlán sjóðfélaga	0	224.526	224.526
	<u>9.365.720</u>	<u>549.239</u>	<u>9.914.959</u>

	2020	2019
Niðurfærsla í ársbyrjun	545.114	57.750
Breyting á almennri niðurfærslu skuldabréfa fyrirtækja.....	1.077.215	467.399
Breyting á almennri niðurfærslu veðlána sjóðfélaga.....	(918)	19.965
	<u>1.621.411</u>	<u>545.114</u>

8. Fjárfestingargjöld

	2020	2019
Vörslu- og umsýslubóknun	125.049	95.710
Önnur fjárfestingargjöld	3.245	3.107
	128.293	98.817

Bein fjárfestingargjöld	Tryggingadeild	Varfærna			Samtals 2020	Samtals 2019
		Varfærna safnið	Áræðna safnið	tilgreinda safnið		
Vegna innlendra verðbréfasjóða	0	0	0	0	0	0
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	(6.426)	0	0	0	(6.426)	0
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða	(746)	(192)	(681)	0	(1.619)	0
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	41.981	0	0	(76)	41.905	40.045
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.....	28.647	0	0	0	28.647	0
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta.....	31.784	331	900	123	33.138	26.623
Vörslubóknanir.....	37.630	251	606	35	38.522	37.582
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar.....	24.019	0	0	0	24.019	19.358
Önnur fjárfestingargjöld.....	3.245	0	0	0	3.245	(1.274)
Bein fjárfestingargjöld samtals.....	160.134	391	824	83	161.432	122.333

Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld

Vegna innlendra verðbréfasjóða	11.283	48	119	25	11.474	4.820
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	14.810	815	2.334	277	18.235	31.522
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða	161.737	0	0	0	161.737	132.594
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	263.645	757	3.345	799	268.546	277.939
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.....	632.711	0	0	0	632.711	521.774
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta.....	0	0	0	0	0	0
Vörslubóknanir.....	0	0	0	0	0	0
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar.....	0	0	0	0	0	0
Önnur fjárfestingargjöld.....	0	0	0	0	0	0
Áætluð og reiknuð fjárfestingargjöld samtals.....	1.084.186	1.620	5.798	1.100	1.092.704	968.648

Fjárfestingargjöld samtals

Vegna innlendra verðbréfasjóða	11.283	48	119	25	11.474	4.820
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	8.384	815	2.334	277	11.809	31.522
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða	160.991	(192)	(681)	0	160.119	132.594
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	305.626	757	3.345	723	310.451	317.983
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.....	661.358	0	0	0	661.358	521.774
Kaup- og sölubóknanir vegna verðbréfavíðskipta.....	31.784	331	900	123	33.138	26.623
Vörslubóknanir.....	37.630	251	606	35	38.522	37.582
Umsýslubóknanir vegna útvistunar eignastýringar.....	24.019	0	0	0	24.019	19.358
Önnur fjárfestingargjöld.....	3.245	0	0	0	3.245	(1.274)
Fjárfestingargjöld samtals.....	1.244.320	2.011	6.622	1.183	1.254.136	1.090.981

Heildareign í sjóðum að meðaltali á árinu

Vegna innlendra verðbréfasjóða	494.151	7.378	9.809	8.896	520.234	341.738
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	1.395.418	128.984	240.510	28.813	1.793.726	5.919.842
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða	12.023.693	0	0	0	12.023.693	11.445.147
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	63.084.781	314.903	1.307.228	39.652	64.746.564	55.763.034
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.....	23.299.740	0	0	0	23.299.740	16.479.113

Hlutfall fjárfestingargjalda alls af meðaleign (%)

Vegna innlendra verðbréfasjóða	2,28%	0,65%	1,21%	0,28%	2,21%	1,41%
Vegna innlendra fjárfestingarsjóða.....	0,60%	0,63%	0,97%	0,96%	0,66%	0,53%
Vegna innlendra fagfjárfestastjóða	1,34%	0,00%	0,00%	0,00%	1,34%	1,16%
Vegna erlendra verðbréfasjóða.....	0,48%	0,19%	0,22%	1,82%	0,48%	0,57%
Vegna annarra erlenda sjóða um sameiginlega fjárfestingu.....	2,84%	0,00%	0,00%	0,00%	2,84%	3,17%
Samtals af heildareignum.....	0,47%	0,12%	0,15%	0,51%	0,46%	0,46%

9. Rekstrarkostnaður

9.1 Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður:

	2020	2019
Laun og launatengd gjöld.....	287.880	268.007
Tryggingastærðfræðingur	4.249	3.253
Endurskoðun	6.729	5.892
Innri endurskoðun.....	3.882	3.572
Lögfræðikostnaður.....	10.201	4.875
Fjármálaeftirlit.....	17.952	17.943
Tölvukostnaður.....	81.042	73.075
Annar kostnaður.....	52.799	52.045
	464.735	428.662

Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild.....	430.367	397.833
Séreignardeild.....	33.223	30.213
Tilgreind séreignardeild.....	1.145	615

9.2 Laun og launatengd gjöld:

Laun starfsfólks.....	218.559	203.278
Laun stjórnar og endurskoðunarnefndar.....	14.891	13.930
Launatengd gjöld	54.430	50.799
	287.880	268.007

Stöðugildi að meðaltali.....	19,3	18,5
------------------------------	------	------

9.3 Laun stjórnarmanna, lykilstjórnenda og endurskoðunarnefndar:

Laun og önnur hlunnindi stjórnenda:

Framkvæmdastjóri.....	21.036	20.842
Skrifstofustjóri og staðgengill framkvæmdastjóra.....	13.953	13.714
Áhættustjóri.....	12.062	10.100
Fjárfestingastjóri.....	18.954	18.760
Forstöðumaður réttindasviðs.....	18.144	17.400
	84.149	80.816

Laun stjórnar:

Erla Jónsdóttir, formaður.....	2.442	2.146
Guðbjörg Særún Björnsdóttir.....	0	203
Heimir Þorleifur Kristinsson.....	57	101
Huld Aðalbjarnardóttir.....	860	2.265
Jónína Hermannsdóttir.....	684	0
Kristín Halldórsdóttir.....	1.328	1.261
Oddný María Gunnarsdóttir.....	1.328	752
Páll Snorrason, varamaður.....	0	54
Sigríður Dóra Sverrisdóttir, varamaður.....	541	208
Sverrir Mar Albertsson.....	1.328	1.261
Tryggvi Jóhannsson, varaformaður.....	1.670	1.261
Unnar Már Pétursson.....	1.328	1.261
Valdimar Halldórsson.....	1.328	1.261
	12.894	12.034

Laun endurskoðunarnefndar:

Halla Bergþóra Halldórsdóttir, formaður.....	998	948
Sverrir Mar Albertsson.....	257	0
Tryggvi Jóhannsson.....	242	474
Unnar Már Pétursson.....	499	474
	1.997	1.896

9.4 Þóknanir til ytri endurskoðenda sjóðsins:

Þóknun fyrir endurskoðun.....	6.235	5.788
Önnur þjónusta.....	494	104
	6.729	5.892

9. Rekstrarkostnaður framhald

9.5 Þóknar til innri endurskoðenda sjóðsins:

	2020	2019
Þóknun fyrir innri endurskoðun.....	3.882	3.572
	3.882	3.572

9.6 Þóknar til tryggingastærðfræðings sjóðsins:

Þóknun fyrir útreikninga á tryggingafræðilegri stöðu.....	2.253	2.540
Önnur þjónusta.....	1.996	713
	4.249	3.253

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum

Eignarhlutar í innlendum hlutafélögum	50.979.926	37.854.426
Hlutdeildarskírteini í innlendum sjóðum	8.266.694	6.427.646
Hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum	99.287.835	77.428.456
	158.534.455	121.710.528

Eignarhlutir í félögum og sjóðum sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild.....	154.569.550	118.376.882
Séreignardeild.....	3.845.428	3.277.438
Tilgreind séreignardeild.....	119.478	56.208

Eignarhlutar í innlendum félögum greinast þannig:

Skráð félög:	Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Arion banki hf.....	2,9%	3.974.319	4.796.177	2.752.439	2.962.858
ARIONs SDB.....	0,7%	970.809	1.126.138	714.674	764.389
Brim hf (var áður HB Grandi hf).....	0,0%	13.795	19.746	13.795	15.411
Eik fasteignafélag hf.....	4,7%	1.257.538	1.501.823	1.331.543	1.423.863
Eimskipafélag Íslands hf.....	5,1%	2.422.228	2.472.129	2.391.704	1.768.394
Festi hf.....	6,5%	2.587.090	3.744.916	2.147.889	2.412.442
Hagar hf.....	5,6%	2.995.671	3.998.107	2.527.857	2.507.473
Icelandair Group hf.....	0,7%	204.287	332.467	1.700.118	659.205
Iceland Seafood International hf.....	3,7%	884.657	1.242.410	329.023	342.128
Kvika banki hf.....	0,3%	87.976	103.800	0	0
Marel hf.....	1,4%	3.403.392	8.674.660	2.724.662	6.353.341
MAREL NA (Marel hf.).....	0,2%	875.281	1.183.269	1.033.211	1.109.336
Nýherji hf.....	5,4%	655.629	941.697	262.207	251.507
Reginn hf.....	4,9%	1.529.822	2.031.250	1.483.218	1.907.896
Reitir fasteignafélag hf.....	3,6%	2.306.118	2.003.970	2.408.582	2.036.941
Síminn hf.....	4,5%	1.475.268	3.175.929	1.561.331	2.281.236
Sjóvá-Almennar tryggingar hf.....	3,8%	851.210	1.395.027	449.468	542.421
Skeljungur hf.....	3,4%	498.098	601.714	450.549	512.166
Sýn hf.....	4,9%	772.981	570.530	772.981	512.014
Tryggingamiðstöðin hf.....	4,4%	1.101.343	1.848.775	858.258	955.075
Vátryggingafélag Íslands hf.....	5,5%	1.119.290	1.493.294	802.230	819.818
		29.986.805	43.257.830	26.715.738	30.137.917

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum framhald

Óskráð félög:	Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Alda Credit Fund slhf.....	9,9%	150.000	199.200	150.000	187.950
Alda Credit Fund II slhf.....	13,6%	200.000	237.200	200.000	222.600
Alda Credit Fund III slhf.....	6,4%	206.892	206.892	0	0
AO Fjárfestingafélag slhf.....	-	0	0	2.612	3.064
Ásgarður hf.....	5,5%	6.250	10.313	6.250	20.938
Bakkastakkur slhf.....	14,8%	426.356	0	426.356	57.899
Blávarmi slhf.....	3,3%	476.154	475.799	476.154	476.154
Eignarhaldsfélag lífeyrissjóða hf.....	10,0%	745	5.948	745	5.598
Fí fasteignafélag slhf.....	7,6%	124.963	342.894	124.963	318.905
Frumtak 2 slhf.....	10,2%	499.213	534.790	473.325	497.271
Genís hf.....	5,6%	250.000	250.000	250.000	250.000
Horn III slhf.....	4,5%	424.167	282.919	424.167	275.284
Innviðir fjárfestingar slhf.....	14,6%	459.897	446.100	569.300	500.984
Íslensk verðbréf hf.....	5,0%	127.727	102.750	127.727	102.750
Jarðvarmi slhf.....	3,3%	657.237	880.293	796.062	1.165.905
Kaupþing banki ehf.....	0,0%	1.987	0	1.987	1.987
Kjölfesta slhf.....	17,6%	296.509	313.329	385.281	395.299
Loðnuvinnslan hf.....	1,7%	11.911	168.779	11.911	125.859
MF1 slhf.....	16,4%	518.505	641.244	690.171	756.320
Reiknistofa lífeyrissjóða hf.....	12,3%	28.418	18.360	24.444	24.815
S38 slhf.....	17,3%	500.000	507.865	500.000	493.073
SF V slhf.....	-	0	0	21.034	72.354
SF VI slhf.....	2,0%	133.482	99.281	124.832	87.019
SÍA II slhf.....	3,5%	84.852	107.815	84.852	152.342
SÍA III slhf.....	14,0%	800.902	882.353	716.222	741.625
Sparisjóður Austurlands hf.....	6,5%	44.038	60.573	44.038	51.822
TFII slhf.....	18,0%	445.106	566.175	330.300	347.476
T Plús hf.....	9,1%	2.000	12.200	2.000	11.834
Tækifæri hf.....	15,0%	108.169	337.144	108.169	337.514
Veðskuld II slhf.....	8,0%	316	30.598	316	30.598
Önnur félög.....	-	2.877	1.283	2.926	1.272
		6.988.673	7.722.096	7.076.143	7.716.509
Eignarhlutar í innlendum félögum alls.....		36.975.478	50.979.926	33.791.881	37.854.426
Hlutabréfaeign alls		36.975.478	50.979.926	33.791.881	37.854.426

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum (framhald)

Hlutdeildarskírteini greinast þannig:

Innlendir skuldabréfasjóðir greinast þannig:

	Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Gamma Iceland Fixed Income Fund.....	8,2%	488.493	1.510.312	488.493	1.150.908
Ív Ríkisskuldabréfasjóður.....	0,6%	18.777	21.852	127.626	127.626
JR Veðskuldabréf.....	11,5%	700.000	759.824	420.000	438.217
Landsbréf Veðskuldabréfasjóður.....	15,4%	57.963	94.150	57.963	87.379
MF 2 Skuldabréfasjóður.....	16,3%	171.265	171.265	0	0
Ríkisskuldabréfasjóður MP.....	-	0	0	99.279	99.279
Stefnir - Ríkisverðbréfasjóður langur.....	-	0	0	24.477	24.477
Veðskuldabréfasjóður Ív.....	12,4%	100.000	155.469	100.000	146.250
Veðskuldabréfasjóður ST1.....	7,8%	437.717	562.683	437.717	529.177
Veðskuldabréfasjóður Ív - VIV II.....	19,9%	599.607	625.732	399.738	403.433
Virðing veðskuldabréfasjóður.....	10,0%	97	60	97	60
Hlutdeildarskírteini í innlendum skuldabréfasjóðum alls.....		2.573.919	3.901.347	2.155.390	3.006.806

Innlendir hlutabréfasjóðir greinast þannig:

	Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Akta Stokkur.....	16,2%	226.500	364.394	200.000	209.818
Arev NII slhf.....	15,2%	101.680	2.034	101.680	2.034
Auður I fagfjárfestingsjóður slf.....	6,3%	50.332	42.643	56.329	43.868
Brú II Venture Capital Fund.....	5,6%	327.108	0	327.108	18.515
Frumtak slhf.....	3,7%	69.302	104.808	76.263	101.318
Ív Alþjóðlegur hlutabréfasjóður.....	19,9%	126.659	229.844	136.134	188.067
Ív Erlent hlutabréfasafn.....	14,1%	477.600	612.555	15.349	15.349
Ív Hlutabréfavísitölusjóður.....	16,1%	60.100	82.313	83.073	84.042
Ív Stokkur.....	12,2%	178.252	265.210	142.602	162.826
Júpíter - Innlend hlutabréf.....	7,6%	301.844	400.096	564.589	593.419
Júpíter - Hlutabréfavísitölusjóður.....	1,5%	2.276	3.126	4.716	4.716
Katla Fund.....	4,0%	827.575	1.219.990	813.075	1.022.431
Stefnir ÍS 15.....	4,1%	805.965	949.489	480.965	519.256
IS Úrvalsvisitölusjóður.....	1,7%	13.400	13.400	0	0
Hlutdeildarskírteini í innlendum hlutabréfasjóðum alls.....		3.568.594	4.289.903	3.001.884	2.965.659

Innlendir skammtímasjóðir greinast þannig:

	Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019	
		Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð
Ív Skammtímasjóður.....	0,9%	74.119	74.891	398.168	402.164
Stefnir Lausafjársgjóður.....	0,0%	500	552	500	543
Júpíter Lausafjársgjóður.....	0,0%	0	0	50.000	52.475
Hlutdeildarskírteini í innlendum skammtímasjóðum alls.....		74.619	75.443	448.668	455.182
Hlutdeildarskírteini í innlendum sjóðum alls.....		6.217.132	8.266.694	5.605.943	6.427.646

Erlend hlutdeildarskírteini greinast þannig:

	31.12.2020	31.12.2019
Fasteignasjóðir.....	3.236.091	2.365.421
Framtakssjóðir.....	21.691.214	15.278.557
Hlutabréfasjóðir.....	52.086.030	38.479.952
Hrávörusjóðir.....	1.381.111	0
Innvíðasjóðir.....	1.082.496	476.829
Marksjóðir.....	11.608.843	5.326.985
Skammtímasjóðir.....	32.689	4.019.852
Skuldabréfasjóðir.....	8.169.361	11.480.860
Hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum alls.....	99.287.835	77.428.456

10. Eignarhlutir í félögum og sjóðum (framhald)

Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019		
	Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð	
Hlutdeildarskírteini í óskráðum erlendum sjóðum með eignarhlut stærri en 2%					
Advent International GPE IX.....	2,9%	581.330	675.046	171.755	166.718
Adveq Technology VIII L.P.....	5,0%	25.099	753.517	358.317	532.276
AlpInvest Co-Investment Fund VII.....	2,4%	867.164	1.050.598	675.345	749.462
Alþjóða fasteignasjóðurinn.....	3,3%	30.790	20.441	43.274	25.300
BlackRock Private Opportunities Fund IV.....	3,0%	510.244	530.724	264.704	259.690
International Private Equity Fund II L.P.....	5,5%	21.722	34.306	21.722	26.175
LEM Multifamily Fund V, LP.....	2,1%	432.985	451.030	80.834	78.527
Pantheon Global Secondary.....	2,5%	879.769	1.050.227	0	0
Partners Group Emerging Markets 2007, L.P.....	2,5%	166.834	194.596	227.537	283.303
Partners Group Infrastruct.....	2,3%	40.315	22.149	0	0
Paul Capital Partners.....	2,6%	3.567	41.276	3.567	21.107
Vesey Street Fund III.....	2,4%	23.284	25.626	31.101	36.084
Hlutdeildarskírteini í óskráðum erlendum sjóðum með eignarhlut stærri en 2% alls.....		3.583.102	4.849.534	1.878.155	2.178.642

Hlutdeild	31.12.2020		31.12.2019		
	Kostnaðarverð	Gangverð	Kostnaðarverð	Gangverð	
Hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum, 20 stærstu:					
Advent International GPE V.....	1,0%	1.074.630	1.859.031	994.260	1.315.257
BlackRock Global Funds - Fixed Income Global Opportunities Fund X2 USD.....	0,3%	3.478.212	3.451.799	3.875.618	4.068.463
BGF Global Allocation Fund Class I2 USD.....	0,1%	1.556.310	1.734.376	0	0
BlackRock Developed World Index Fund.....	1,2%	10.782.362	18.626.990	10.116.337	14.384.221
BlueBay Total Return Credit.....	1,6%	1.144.335	1.190.825	1.260.806	1.253.399
Bridgepoint Europe V B1 LP.....	0,2%	819.948	1.240.208	706.099	1.010.433
Fidelity Emerging Markets.....	0,2%	937.684	1.371.841	689.024	774.168
KKR Americas Fund XII.....	0,1%	730.223	1.092.843	543.480	626.679
Nordea 1 - Alpha 10MA "HBI" (USDHDG) Acc.....	0,4%	1.598.596	1.697.915	61.635	59.925
Nordea 1 - Alpha 15MA - BI EUR.....	0,6%	2.455.469	2.798.970	1.745.548	1.785.607
Pimco Dynamic Multi Asset Fund "I" (EUR).....	0,3%	1.768.422	1.920.702	0	0
Pimco Income Fund "I".....	0,0%	1.975.590	1.952.679	3.481.752	3.865.551
Schroder International Selection Fund Emerging Markets.....	0,8%	4.089.042	6.160.974	2.929.818	3.858.663
State Street World Index Equity Fund.....	1,8%	7.192.843	12.632.016	7.067.381	10.197.937
Storebrand Global Indeks B4.....	1,4%	1.760.307	1.948.133	120.670	125.057
UBS ETF(CH) GOLD (USD).....	0,5%	1.460.915	1.381.111	0	0
Vanguard - Global Stock Index.....	0,2%	1.774.462	2.326.117	2.101.244	2.492.927
Vescore Global Risk Diversification.....	9,4%	2.221.770	2.518.240	3.098.289	3.421.742
Vontobel Fund - Global Equity I.....	1,3%	4.796.438	7.052.392	3.561.049	4.600.858
Warburg Pincus Equity XII.....	0,2%	1.466.902	2.310.550	1.513.942	1.998.359
20 stærstu hlutdeildarskírteini í erlendum sjóðum alls.....		53.084.463	75.267.713	43.866.952	55.839.246

Eignarhlutir í félögum og sjóðum flokkaðir eftir matsaðferðum:	31.12.2020	31.12.2019
Eignarhlutir og sjóðir á gangvirkni - stig 1	119.359.778	88.932.202
Eignarhlutir og sjóðir á gangvirkni - stig 2	35.404.190	32.176.391
Eignarhlutir og sjóðir á gangvirkni - stig 3	3.770.487	601.936
	158.534.455	121.710.528

11. Skuldabréf

Skuldabréf með ríkisábyrgð:

	31.12.2020	31.12.2019
Húsbréf.....	16.900	20.819
Íbúðabréf.....	36.343.077	36.823.921
Ríkisbréf.....	26.683.871	32.857.919
Önnur skuldabréf með ríkisábyrgð	196.184	1.282.488
	<u>63.240.032</u>	<u>70.985.147</u>

Skuldabréf sveitarfélaga	9.258.117	8.980.065
Skuldabréf lánastofnana	19.155.180	17.814.506
Skuldabréf fyrirtækja	32.210.001	23.157.221
Veðlán sjóðfélaga.....	9.009.457	7.412.796
Niðurfærslur skuldabréfa.....	(1.621.411)	(545.114)
Skuldabréf alls	<u>131.251.378</u>	<u>127.804.621</u>

Skuldabréf flokkuð eftir matsaðferðum:

Skuldabréf á gangvirði - stig 1.....	87.220.042	93.124.969
Skuldabréf á gangvirði - stig 2.....	24.037.326	15.699.977
Skuldabréf á gangvirði - stig 3.....	19.994.009	18.979.676
	<u>131.251.378</u>	<u>127.804.622</u>

Skuldabréfaeign sundurliðast þannig á deildir:

Tryggingadeild.....	128.347.714	125.152.416
Séreignardeild.....	2.725.761	2.542.504
Tilgreind séreignardeild.....	177.902	109.701

12. Skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum

Í lok árs 2020	Í íslenskum	Í erlendum	Samtals
	krónum	gjaldmiðlum	
Eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	56.438.019	102.096.436	158.534.455
Skuldabréf.....	131.073.080	178.298	131.251.378
Bundnar bankainnstæður.....	496.344	0	496.344
Afleiður.....	45.200	0	45.200
	<u>188.052.643</u>	<u>102.274.734</u>	<u>290.327.377</u>

Hlutfallsleg skipting 65% 35% 100%

Skipting fjárfestingar eftir erlendum gjaldmiðlum:

	Eignarhlutir í		
	félögum og sjóðum	Skuldabréf	Hlutfall
EUR.....	14.971.161	11.528	14,6%
USD	85.999.061	164.745	84,2%
GBP.....	76	2.024	0,0%
SEK.....	1.126.138	0	1,1%
	<u>102.096.436</u>	<u>178.298</u>	<u>100%</u>

**12. Skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum framhald
í lok árs 2019**

	Í íslenskum krónum	Í erlendum gjaldmiðlum	Samtals
Eignarhlutir í félögum og sjóðum.....	41.473.213	80.237.315	121.710.528
Skuldabréf.....	126.696.212	1.108.409	127.804.622
Bundnar bankainnstæður.....	806.862	0	806.862
	<u>168.976.287</u>	<u>81.345.724</u>	<u>250.322.011</u>
Hlutfallsleg skipting	68%	32%	100%

Skipting fjárfestingar eftir erlendum gjaldmiðlum:

	Eignarhlutir í félögum og sjóðum	Skuldabréf	Hlutfall
EUR.....	10.412.909	9.795	12,8%
USD	69.059.947	1.095.196	86,2%
GBP.....	70	3.419	0,0%
SEK.....	764.389	0	0,9%
	<u>80.237.315</u>	<u>1.108.409</u>	<u>100%</u>

13. Varanlegir rekstrarfjármunir

	Fasteignir og lóðir	Innréttingar, áhöld og tæki	Samtals
Kostnaðarverð			
Staða í ársbyrjun	313.973	12.271	326.244
Eignfært á árinu	0	1.213	1.213
Staða í árslok	<u>313.973</u>	<u>13.484</u>	<u>327.457</u>
Afskriftir			
Staða í ársbyrjun	35.108	1.252	36.360
Afskrift ársins	6.279	2.204	8.483
Staða í árslok	<u>41.387</u>	<u>3.456</u>	<u>44.843</u>
Bókfært verð			
Bókfært verð í ársbyrjun	278.866	11.019	289.884
Bókfært verð í árslok	<u>272.586</u>	<u>10.028</u>	<u>282.614</u>
Afskriftarhlutföll	2%	20%	
		Fasteignamat	Vátrygginga- mat
Strandgata 3, Akureyri		200.200	390.494

14. Yfirlit um tryggingafræðilega stöðu

Tryggingafræðilegt mat á lífeyrisskuldbindingum tryggingardeildar:

Samkvæmt niðurstöðu tryggingafræðilegrar athugunar á stöðu samtryggingardeildar í árslok 2020 miðað við 3,5% ársvexti eru eignir umfram áfallnar skuldbindingar 2.761 milljón eða 1,1% af eignum. Eignir umfram heildarskuldbindingar eru 6.432 milljónir og tryggingafræðileg staða því jákvæð um 1,5%. Vísað er í áritun tryggingastærðfræðings varðandi frekari forsendur við matið.

Eignir	31.12.2020	31.12.2019
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í árslok.....	449.430.543	418.031.541
Endurmetin eign til tryggingafræðilegs uppgjörs í ársbyrjun.....	418.031.541	373.382.134
Hækkun/lækkun endurmetinnar eignar á árinu.....	31.399.002	44.649.407
Skuldbindingar		
Skuldbindingar í árslok.....	442.998.413	419.667.373
Skuldbindingar í ársbyrjun.....	419.667.373	380.187.105
Hækkun/lækkun skuldbindinga á árinu.....	23.331.040	39.480.268
Breyting á tryggingafræðilegri stöðu á árinu.....	8.067.963	5.169.139

Yfirlit um breytingar á áföllnum lífeyrisskuldbindingum tryggingardeildar árið 2020

Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í ársbyrjun.....	229.715.930	202.747.846
Hækkun lífeyrisskuldbindinga vegna vaxta og verðbóta.....	24.515.801	22.180.828
Hækkun áunninna réttinda vegna iðgjalda ársins.....	12.454.488	12.152.536
Lækkun vegna greidds lífeyris á árinu.....	(7.222.963)	(6.407.460)
Hækkun vegna nýrra tafla um lífslíkur.....	0	1.503.597
Lækkun vegna breytinga réttindaákvæða 2020.....	(2.777.195)	0
Hækkun/lækkun vegna annarra breytinga.....	95.359	(2.461.416)
Áfallnar lífeyrisskuldbindingar í árslok	256.781.419	229.715.930

15. Skuldbindingar utan efnahags

Sjóðurinn hefur skuldbundið sig til þátttöku í erlendum og innlendum framtakssjóðum. Greiðslur vegna skuldbindinganna geta að hámarki numið 33,7 milljörðum króna. Á móti koma endurgreiðslur frá sjóðunum þegar fjárfestingarnar eru seldar aftur.

16. Áhættuþættir í starfsemi og áhættustýring

16.1 Áhættustefna, skipulag og markmið áhættustýringar

Í daglegri starfsemi sinni sem lífeyrissjóður stendur sjóðurinn frammi fyrir ýmsum tegundum áhættu. Stjórnendur sjóðsins bera ábyrgð á að gera sér grein fyrir þeim áhættum sem fylgja starfseminni og að fullnægjandi áhættustýring sé ávallt til staðar. Til að mæta þessari kröfu hefur sjóðurinn mótað sérstaka áhættustefnu og áhættustýringarstefnu, þar sem áhætta er skilgreind, helstu áhættuþáttum lýst og gerð grein fyrir skipulagi og framkvæmd áhættustýringar. Stjórn sjóðsins ber ábyrgð á því að móta og samþykkja áhættustefnu og sjá til þess að virk áhættustýring sé til staðar hjá sjóðnum, sem tekur til allrar starfsemi hans. Áhættustýring skal innihalda skilvirka ferla og vinnulag. Hún þarf einnig að tryggja að framkvæmda- og áhættustjóri fylgist með því að þessir ferlar séu fullnægjandi og verklag sé skilvirkt. Hluti af áhættustefnu er áhættuáætlun sem sett er upp í fjárfestingarstefnu sjóðsins, þar er áhættuþol sjóðsins metið og töluleg markmið sett um áhættu og hvernig takmörk um áhættu eru nýtt í einstökum flokkum eigna. Í áhættustýringarstefnu er hins vegar fjallað um hvernig áhætta er metin og hvernig fylgst er með að áhættuviðmið séu haldin og hvernig eftirliti er háttáð. Lagt er mat á mikilvægi áhættuflokka, eftirlitsaðgerðir eru skilgreindar og sett fram dagskrá áhættustýringar, þar sem eftirlitsaðgerðir eru tímasettar, hver ber ábyrgð og hvaða skýrslum skuli skilað. Í lögum er lögð sú skylda á lífeyrissjóði að framkvæma eigið áhættumat en samkvæmt reglugerð um eftirlitskerfi með áhættu lífeyrissjóða er tilgreint að matið skuli framkvæmt a.m.k. árlega. Stjórn, framkvæmdarstjóri og áhættustjóri eiga að taka virkan þátt í gerð eigin áhættumats en framkvæmd þess er í höndum tveggja síðast nefndu. Stjórn er skilað reglulegum skýrslum um framkvæmd áhættustýringar, auk skýrsla um hlítu við lög, reglur og stefnu sjóðsins. Fjárfestingum og raunar allri starfsemi fylgir áhætta. Til að ná markmiðum sínum þarf sjóðurinn að taka áhættu. Áhættustýring felst í því að stýra áhættu þannig að hún verði innan þeirra marka sem starfseminni hefur verði sett.

16.2 Helstu flokkar áhættu í starfsemi sjóðsins

Lífeyrstryggingaráhætta:

Með lífeyrstryggingaráhættu er átt við hættuna á því að skuldbindingar sjóðsins vaxi umfram eignir og að skerða þurfi réttindi sjóðfélaga. Helstu áhættuþættir í þessum flokki eru: skerðingaráhætta og lýðfræðileg áhætta, en einnig má nefna áhættu eins og iðgjaldaáhættu og lausafjáraáhættu. Skerðingaráhætta er hættan á því að skerða þurfi lífeyrisréttindi sjóðfélaga. Lýðfræðileg áhætta er hættan á að lýðfræðilegar forsendur sem notaðar eru við mat á lífeyrisloforðum sjóðsins breytist á þann veg að lífeyrir reynist lakari en áætlanir gera ráð fyrir. Fylgst er með tryggingafræðilegri stöðu sjóðsins með mánaðarlegum könnunum og árlega framkvæmir tryggingastærðfræðingur sjóðsins tryggingafræðilegt athugun á stöðu hans. Leiði tryggingafræðileg athugun í ljós að meira en 10% munur er á milli eignarliða og lífeyrisskuldbindinga er lífeyrissjóðnum skylt að gera nauðsynlegar breytingar á samþykktum sjóðsins til að jafna þann mun. Sama gildir ef munur samkvæmt tryggingafræðilegum athugunum á milli eignaliða og lífeyrisskuldbindinga hefur haldist meiri en 5% samfellt í fimm ár. Þar sem að réttindi í sjóðnum breytast í samræmi við ávöxtun á eignum hans tryggir réttindakerfið ákveðna aðlögun eigna og skuldbindinga, sem dregur úr þessari áhættu. Á móti kemur að ávöxtun á eignum sjóðsins hefur bein áhrif á kaupmátt lífeyrisréttinda. Lausafjáraáhætta er fólgin í hættunni á að sjóðurinn eigi ekki laust fé til að standa straum af lífeyrisgreiðslum og rekstri. Hluti af lausafjáraáhættu er seljanleika áhætta eigna, þ.e. hversu auðvelt er að breyta eignum í laust fé. Til að mæta lausafjáraáhættu hefur sjóðurinn sett sér það markmið að eiga á hverjum tíma laust fé til að mæta a.m.k. 2 mánaða útgjöldum vegna lífeyris og rekstrar.

Mótaðilaáhætta:

Mótaðilaáhætta er hættan á að mótaðilar eða milliliðir í viðskiptum, t.d. útgefendur skuldabréfa, sjóðfélagar, fyrirtæki og uppgjörsaðilar, standi ekki í skilum (t.d. vegna gjaldþrots) eða að hæfni þeirra til greiðslu versni verulega, bæði vegna útlána og kaupa á fjármálagerningum á markaði. Samþjöppunar- og landsáhætta fellur undir mótaðilaáhættu, enda felur hún í sér hættuna á að margir mótaðilar lendi samtímis í vanefndum. Mótaðilaáhætta er metin bæði áður en viðskipti eiga sér stað og síðan í eftirfylgni með vörslu, endurgreiðslu og uppgjöri á fjármálagerningum. Mótaðilaáhættu þ.m.t. útlánaáhættu er stýrt með áreiðanleikakönnunum og láns hæfismati á mótaðilum, mörkum sem sett eru um kröfur á einstaka aðila eða skylda aðila í eignasafni sjóðsins, reglubundinni skýrslugjöf frá mótaðilum og mati á fjárhagstyrk þeirra, eftirfylgni með skilum og innheimtuáðgerðum, auk reglna um áhættuflokkun viðskiptamanna og varúðarniðurfærslur. Gerð er grein fyrir þróun mótaðilaáhættu í reglubundinni skýrslugjöf til stjórnar.

Fjárhagsleg áhætta:

Með fjárhagslegri áhættu er átt við hættuna á því að fjárhagslegar eignir sjóðsins rýrni í verði og að tekjur af þeim verði lakari en væntingar stóðu til. Sjóðurinn er fyrst og fremst markaðsfjárfestir og eignir hans og áhætta er háð sveiflum á fjármálamörkuðum. Fjárhagsleg áhætta markast af þeim eignaflokkum sem sjóðurinn fjárfestir í og hvernig eignasafn hans er saman sett.

Fjárhagsleg áhætta (markaðsáhætta) lýtur fyrst og fremst að fjárhagslegum atriðum í starfsemi sjóðsins, þ.e. hættu á fjárhagslegu tapi vegna breytinga á markaðsvirði liða innan og utan efnahagsreiknings, þar á meðal vegna breytinga á vöxtum, uppgreiðslu- og endurfjárfestingaráhættu, gengi gjaldmiðla, verðbólgu og breytinga á virði fjáreigna. Þessi áhætta getur leitt til neikvæðra áhrifa á rekstur og/eða efnahag, bæði vegna aðgerða eða atburða innan sjóðsins eða utan hans. Neikvæð áhrif á rekstur og efnahag geta dregið úr möguleikum lífeyrissjóðsins til að framfylgja stefnu og ná markmiðum sínum. Fjárhagslegri áhættu er fyrst og fremst stýrt með því að fjárfesta í mismunandi flokkum eigna, sem hegða sér misjafnlega við mismunandi markaðsaðstæður, og dreifa þannig áhættu. Í fjárfestingastefnu sjóðsins og stefnum einstakra undirsafna eru fjölmörg ákvæði sem sett eru í þeim tilgangi að stýra áhættu. Þar eru sett markmið um eignasamsetningu, ákvarðaðar viðmiðunarvísitölur sem tekið er mið af við stýringu eigna og vikmörk sett um frávik frá viðmiði. Sett er fram sérstök áhættuáætlun, þar sem tilgreind eru markmið áhættu mæld sem staðalfrávik ávöxtunar og hvernig það er útfært niður á einstaka eignaflokka, markmið um áhættulækkun sem áhættudreifing á að skila, markmið um árangurshlutfall, hermiskekkju, vágildi (VaR) og fleiri áhættumælikvarða. Mælingar á markaðsáhættu eru gerðar með reglulegu millibili og skilar áhættustjóri mánaðarlegum skýrslum til stjórnar um það efni og ítarlegri skýrslum ársfjórðungslega. Brugðist er við með breytingum á eignasamsetningu þrúist þessir mælikvarðar á þann veg að hætta sé á að áhætta fari út fyrir markmiðsáhættu sjóðsins.

16. Áhættuþættir í starfsemi og framhald**Rekstraráhætta:**

Rekstraráhætta lítur fyrst og fremst að starfsemi lífeyrissjóðsins. Starfsemin skal lúta þeim reglum sem um hann eru settar í lögum, reglugerðum, eigin samþykktum og reglum sjóðsins. Stefnt skal að sem mestri hagkvæmni í rekstri þannig að sem mestar líkur séu á að sjóðurinn nái markmiðum sínum. Sjóðnum skal stjórnað með heiðarleika, ráðvendni og með góða starfshætti að leiðarljósi. Rekstrar- og umhverfisáhætta er að jafnaði skilgreind sem hættan á tjóni sem rekja má til ófullnægjandi eða ónothæfra innri verkferla, starfsmanna, sviksemi, orðspors, upplýsingakerfa eða til ytri atburða. Til að stýra rekstraráhættu hefur sjóðurinn sett sér margvíslegar reglur sem gilda um starfssemi hans, þ.m.t. starfsreglur stjórnar, siðareglur, verklagsreglur um verðbréfavíðskipti, reglur um upplýsingagjöf til stjórnar, reglur um heimildir þ.m.t. ítarlegar reglur um heimildir til fjárfestinga. Í skipulagi eru sett skýr starfs- og ábyrgðarsvið, aðgreining starfa er afmörkuð með ítarlegum starfslýsingum og verkferlum. Reglubundin fundahöld eru með starfsmönnum, þ.m.t. starfsmannasamtöl, sjóðurinn hefur sérstaka starfsdaga þar sem farið er yfir öll svið starfseminnar og boðið upp á þjálfun og námskeiðahald. Sjóðurinn leggur áherslu á góðan og jákvæðan starfsanda, að sjóðurinn sé eftirsóknarverður vinnustaður, boðleiðir séu stuttar og að strax sé brugðist við vandamálum sem lúta að starfsmönnum og velferð þeirra. Beitt er virku innra eftirliti og gerðar eru margháttadar kannanir á öllum helstu þáttum í starfsemi sjóðsins og er niðurstöðum slíkra kannana skilað til endurskoðunarnefndar og stjórnar sjóðsins.

16.3 Næmnigreining áhættuþátta:

Í töflunni hér fyrir neðan er reynt að meta hver áhrif möguleg áföll geta haft á efnahag og afkomu sjóðsins. Settir eru upp þrjú möguleikar með stigvaxandi breytingum vegna hvers áhættuþátta sem tiltekinn er og sýnt hvaða áhrif breytingin hefur á afkomu og efnahag sjóðsins. Um er að ræða "hvað-ef" aðferðafræði, þar sem ekki er tekið tillit til innbyrðis fylgni milli áhættuþátta. Áfallastigum er skipt niður í hóflegt, miðlungs og mikið áfall og er sýnd magnbreyting á hverju stigi. Gerð er grein fyrir hverjum áhættuþætti í tveimur línum. Fyrri línan sýnir breytingu á áhættuþætti og sú síðari áhrif breytingarinnar á sjóðinn:

Áhættuþáttur /stærð efnahagsáfalls	Hóflegt	Miðlungs	Mikið
Vaxtahækkun á innlendum markaði	0,5%	1,0%	2,0%
Afkoma sjóðsins, vegna vaxtahækkunar	-1,3%	-2,6%	-5,1%
Styrking krónu, bæði gagnvart USD og EUR	5,0%	10,0%	20,0%
Afkoma sjóðsins, vegna styrkingar krónu	-1,8%	-3,5%	-7,0%
Hlutabréf lækka, bæði innlend og erlend	5,0%	10,0%	20,0%
Afkoma sjóðsins, vegna lækunar hlutabréfa	-2,2%	-4,3%	-8,6%
Tap vegna skuldaráhættu í safni annarra markaðsskuldabréfa	5,0%	10,0%	20,0%
Afkoma sjóðsins, vegna afskrifta á öðrum markaðsskuldabréfum	-0,9%	-1,8%	-3,5%

17. Önnur mál

Í febrúar 2020 féll dómur í Héraðsdómi í dómsmáli á hendur sjóðnum og er það eina dómsmálið sem sjóðurinn á aðild að. Málið snýst um túlkun sjóðsins á hugtakinu tekjur við ákvörðun örorkulífeyris. Sjóðfélaginn sem höfðaði málið telur túlkun sjóðsins ekki lögmæta þar sem hún sé of rúm. Hefði sjóðurinn tapað dómsmálinu eða fallist á sjónarmið sjóðfélagsins hefði sú niðurstaða verið fordæmisgefandi fyrir aðra sjóðfélaga í sambærilegri stöðu og hefði þá mátt búast við að neikvæð heildaráhrif málsins á fjárhagsstöðu sjóðsins gætu orðið um 150 milljónir. Dómur Héraðsdóms var Stapa í vil. Stefnandi hefur áfrýjað niðurstöðunni til Landsréttar. Vegna óvissu um niðurstöðu hefur ekkert verið fært í ársreikningi vegna þessa.

Kennitölur

	2020	2019	2018	2017	2016
Tryggingadeild:					
Hrein eign umfram heildarskuldbindingar	1,45%	-0,39%	-1,79%	-0,92%	-1,54%
Hrein eign umfram áfallnar skuldbindingar	1,08%	-0,07%	-0,18%	-1,05%	-3,18%
Hrein raunávöxtun *).....	9,15%	9,98%	1,46%	5,21%	-0,13%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar sl. 5 ár *).....	5,05%	5,06%	4,13%	3,99%	3,76%
Meðaltal hreinnar raunávöxtunar s.l. 10 ár *).....	4,53%	4,14%	2,73%	1,22%	0,62%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar:					
Skráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	42,1%	37,9%	35,4%	34,2%	34,8%
Skráð skuldabréf	39,6%	45,1%	49,3%	50,5%	51,1%
Óskráðir eignarhlutir í félögum og sjóðum	12,5%	11,1%	10,5%	10,7%	10,3%
Óskráð skuldabréf	5,7%	6,3%	4,4%	3,6%	3,0%
Bundnar bankainnstæður	0,2%	0,3%	0,4%	0,6%	0,8%
Afleiður	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Hlutfallsleg skipting fjárfestingar eftir gjaldmiðlum					
Eignir í íslenskum krónum	65%	68%	71%	74%	76%
Eignir í erlendum gjaldmiðlum	35%	32%	29%	26%	24%
Fjöldi virkra sjóðfélaga	14.654	15.200	15.086	14.486	13.903
Fjöldi sjóðfélaga í árslok	92.054	91.086	89.433	87.292	85.711
Fjöldi lífeyrisþega	10.966	10.261	9.620	9.059	8.559
Hlutfallsleg skipting lífeyris:					
Eftirlaun	71,3%	70,8%	70,6%	68,9%	67,4%
Örorkulífeyrir	24,3%	24,4%	24,4%	25,7%	26,9%
Makalífeyrir	3,7%	4,0%	4,3%	4,6%	4,7%
Barnalífeyrir	0,7%	0,7%	0,7%	0,8%	0,9%
Stöðugildi	19,3	18,5	18,3	15,0	14,0
Iðgjöld alls (á föstu verðlagi)	13.053.541	13.212.792	12.571.716	10.911.782	9.700.955
Lífeyrir alls (á föstu verðlagi)	7.222.963	6.717.128	6.114.734	5.737.778	5.413.198
Hreinar fjárfestingartekjur alls (á föstu verðlagi) *)	33.424.479	29.513.666	10.685.428	14.621.430	4.197.209
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (á föstu verðlagi)	430.367	411.717	455.748	402.460	338.397
Hækkun á hreinni eign (á föstu verðlagi)	38.824.691	35.597.613	16.686.662	19.392.974	8.146.570
Lífeyrisbyrði	55,3%	50,8%	48,6%	52,6%	55,8%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður (alls) í % af iðgjöldum	3,3%	3,1%	3,6%	3,7%	3,5%
Hreinar fjárfestingartekjur í % af meðalstöðu eigna *)	12,2%	12,1%	4,8%	6,9%	2,1%
Skrifstofu- og stjórnunarkostnaður í % af meðalstöðu eigna	0,16%	0,17%	0,20%	0,19%	0,17%

*) Hrein raunávöxtun er reiknuð af hreinum fjárfestingatekjum að frádrögnum rekstrarkostnaði og öðrum gjöldum. Í útreikningum á hreinum fjárfestingatekjum sem hlutfalli af meðalstöðu eigna hafa önnur gjöld verið dregin frá fjárfestingatekjum. Fast verðlag miðast við breytingar á vísitölu neysliverðs til verðtryggingar.

